



Fylkesmannen i Vest-Agder

Miljøvernnavdelingen

Saksbehandler: Tor Punsvik
Tlf.: 38 17 66 77

Deres ref.:
Vår ref.: 2009/556

Vår dato: 15.04.2011
Arkivkode: 433.53

Styringsgruppe Regionalplan for Setesdalsområdet (Heiplan)
v/ sekretær John Jastrey
Sentrum Postboks 130
4001 Stavanger

Innspill fra Fylkesmannen i Vest-Agder til arbeidsutkast til regionalplan for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei

Vi viser til utkast til plandokument og plankart av 2. februar i år. Det har vært foretatt flere drøftinger med ordførerne i deltakende kommuner i Vest-Agder, som også sitter i styringsgruppen for prosjektet. I tillegg har vi hatt et tett samarbeid med våre kolleger hos fylkesmennene i Rogaland, Aust-Agder og Telemark med siktemål å samordne våre innspill best mulig. Våre anbefalinger er gitt i to sesjoner:

1. Generelle og konkrete innspill til planutkast og de temaer og retningslinjer som er angitt i disse.
2. Forslag til endringer i arealavgrensninger basert på drøftinger/tilbakemeldinger fra de 4 kommunene som deltar i planarbeidet i Vest-Agder.

Dersom det er ønskelig er vi åpne for å belyse eller drøfte våre innspill før styringsgruppen gjør vedtak og sender planutkast på offentlig høring.

Med hilsen

Ørnulf Haraldstad
ass. miljøverndirektør

Tor Punsvik
viltforvalter

E-postkopi som pdf til:

Ordførerne i kommunene Åseral, Hægebostad, Kvinesdal og Sirdal
Fylkesmennene i Aust-Agder, Telemark og Rogaland v/ ansvarlig
Vest-Agder Fylkeskommune v/ Bjørg Hellem

Fylkesmannen i Vest-Agder ved Ann-Kristin Olsen, Tom Egerhei og Dag Petter Sødal

1) Generelle og konkrete innspill til planutkast og de temaer og retningslinjer som er angitt i disse

Hvilke temaer planen favner?

Fylkesmannen har i sitt engasjement i arbeidet med regionalplanen for Setesdalsområdet (Heiplanen) begrenset seg til forhold som gjelder villrein. Alle andre forhold knyttet til arealbruk innen planområdet må håndteres som i annen ordinær arealforvaltning.

Planen berører overfladisk temaer knyttet til energiproduksjon og –overføring, vannkraft og vindkraft. Dette er temaer som tas opp i forbindelse egne konsesjonsbehandlinger og bør etter fylkesmannens oppfatning ikke tas opp i regional plan utover at det bør presiseres i regional plan at disse spørsmål håndteres separat.

Begrepsbruk: Fylkesmannen er opptatt av at de begrepene som brukes i planarbeidet er mest mulig presise og forståelig, og at de ikke skaper feil forventninger. Her følger våre kommentarer til forslagene i arbeidsutkastet:

- Nasjonalt villreinområde (NVO) – begrepet er nasjonalt fastsatt. Vi er kritisk til at det i forslag til retningslinjer åpnes generelt for annen næring enn det som ligger i “landbrukets utmarksnæring” i denne sonen da området er klassifisert som nasjonalt villreinområde. Ut fra føre var-prinsippet i naturmangfoldloven bør det ikke åpnes for arealbruk som kan forstyrre eller fortrenge villreinen fra sine leveområder.
- Randsonen til NVO – Fylkesmannen foreslår at begrepet “Hensynssone-villrein” benyttes siden ikke andre miljøvern hensyn er vurdert ved trekking av grenser og fastsetting av retningslinjer for sonen. Retningslinjene åpner generelt for næring og hytter, og må avgrenses og presiseres. Det må gå frem av ikke åpnes for tyngre utbygginger. Ut fra hensynet til villreinen må all aktivitet som kan virke forstyrrende på villreinen, herunder også utbygging som åpner for økt ferdsel inn i villreinens leveområde, begrenses mest mulig.
- Sone - bygdeutvikling – Fylkesmannen finner dette begrepet lite presist, siden denne arealbrukskategorien ikke gir andre føringer enn de som generelt gjelder for LNFR områdene på utsiden av planområdet. Det skapes en forventning for mer liberalt regime og forventninger om ressurstilførsel. I realiteten er dette arealer som er å betrakte som ”LNFR-sone der villreinhensyn er klarert” og i mangel på bedre begrep foreslås dette benyttet om sonen opprettholdes. Fylkesmannen vil imidlertid anbefale styringsgruppen å slette både dette begrepet og områdene som innbefattes, og heller trekke plangrensa inn til hensynssone – villrein. Det vil forenkle planen og kartet, og gjøre det mer forutsigbart og forståelig. Dette bør også være viktige mål for planarbeidet.
- Trekkeområder – Fylkesmannen foreslår endring til “viktige villreintrekk” for å unngå eventuelle misforståelser og understreker at svært mange lokale villreintrekk ikke framgår av plankartet.

Kart og grensetrekninger

- Fylkesmannen foreslår at et bedre kart som viser gjeldende fylkesdelplangrense i SVR benyttes i høringsdokumentet. I flere av våre kommuner er bygdeutviklingssonen foreslått til dels langt inn i fylkesdelsplanområdet. Det vil være av interesse for høringsinstansene å kunne sammenholde den foreslåtte arealbruken med den gjeldende fylkesdelplanen.

Retningslinjer om bygg i utmarksnæring

Fylkesmannen vil fraråde at det åpnes for utmarksnæring ut over det som er angitt i landbruk pluss og Ot. prp. Nr 32 (2007/2008), særlig i hensynssone nasjonalt villreinområde.

Vi viser til at LNFR-kategorien kan deles inn i to underformål i plan- og bygningsloven:

Bokstav a omfatter LNFR-områder hvor det bare er "tillatt å oppføre bygninger eller iverksette anlegg eller andre tiltak som er nødvendige for drift av næringsmessig landbruk, dvs. jordbruk, skogbruk eller reindrift, herunder gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag, jf. veileder T-1443" (Ot.prp. nr. 32 (2007-2008)). Det er her forutsatt at gårdstilknyttet næringsvirksomhet (basert på gårdens ordinære ressursgrunnlag) skal være et tillegg og supplement til en allerede igangværende landbruksdrift, og at det er denne som er hovedvirksomheten på arealet. Dette innebærer at visse former for gårdstilknyttet virksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag inngår i LNFR-kategorien uten at det må utarbeides særskilte bestemmelser som åpner for det.

Bokstav b omfatter LNFR-områder hvor det i tillegg tillates spredt bolig, fritids- eller næringsbebyggelse etter § 11-11 nr. 2. Det siktes her til bebyggelse som ikke anses å være en del av landbruk. Det er et krav at bebyggelsens omfang, lokalisering og formål er nærmere angitt i plan. Tiltakene kan gjennomføres på grunnlag av enkeltsaksbehandling, eller på grunnlag av reguleringsplan. Via slike bestemmelser kan det åpnes for bygging av spredt næringsbebyggelse, for eksempel utleiehytter for utmarksnæring. I veileder T-1443, oppfordres kommunene til å planlegge for tilleggsnæringer, for eksempel ved utarbeidelse av bestemmelser i tilknytning til LNFR-områder i kommuneplanens arealdel. Det kan gis bestemmelser til LNFR-formålet gjennom § 11-9 "Generelle bestemmelser til kommuneplanens arealdel" eller § 11-11 "Bestemmelser til arealformål etter § 11-7 nr. 5 og 6.

Dersom det skal være aktuelt med annen næringsvirksomhet enn det som faller inn under LNFR-bokstav a, må slike områder i planen avsettes enten som spredt næringsvirksomhet i LNFR-områder, eller som utbyggingsområder for næring. Dette må da fremgå av kartet som skal utarbeides etter plan- og bygningsloven.

Miljøhensyn

- Kun villreininteresser klareres i denne planprosessen. Dette mener Fylkesmannen må synliggjøres bedre på både kart og i plandokument. Henvisning til eks. INON-områder i tekstdelen av dokumentet bør derfor tas ut.
- Fylkesmannen savner en bedre redegjørelse for bestandsstatus i søndre deler av Setesdal Ryfylke. Her er bestandssituasjonen "unormalt" lav etter sterk reduksjonsavskytning på slutten av nittitallet og redusert trekkmulighet forbi Blåsjø.
- Bufeholdet har en sterk og dominerende plass i Setesdal Ryfylke, i sær i søndre deler. I Vest-Agder har vi gjennom en årrekke registrert et engasjement knyttet til de stengsler installasjoner som ledegerder og sankekve i bufeholdet kan utgjøre for villrein, eks. Roglåna og søkt anlegg vest for Rossgreppfjorden i Sirdal. Denne typen utfordringer mener Fylkesmannen bør omtales i planarbeidet. Vi mener det er naturlig å påpeke kommunenes/ vernemyndighetenes planansvar for installasjoner og bruken av statlige tilskuddsmidler til disse.

Friluftsliv

Fylkesmannen foreslår en tilføyelse på s. 27 i plandokumentet. Under pkt. A. Stier og løyper er nye stier og løyper omtalt, men det bør også tilføyes at også eksisterende stier/ løyper kan vurderes endret eller lagt om der eventuelle konflikter med villreinhensyn kan oppstå.

2) Forslag til endringer i arealavgrensninger basert på drøftinger/tilbakemeldinger fra de 4 kommunene som deltar i planarbeidet i Vest-Agder.

Fylkesmannen har drøftet sonegrenser med de berørte kommuner, og i all hovedsak kommet til enighet med kommunene om enkelte endringer. Disse framgår av oversiktskartet under. Endringene er markert med bokstaver på kartet og er nærmere omtalt her:

- A. Endringer i nordre og sentrale deler av Åseral. Området anses som sentralt for villrein, og fylkesmannen oppfatter at det er enighet med kommunen om at dette området kan omgjøres til Nasjonalt villreinområde. Det er et område som i all hovedsak ligger innenfor gjeldende fylkesdelplanområde. Samtidig tas hele området mellom A) og B) ut av hensynssone villrein (området øst for Nåvatn). Med dette mener vi å øke forutsigbarheten i arealer hvor villreinhensyn skal vektlegges, samt fristille arealer av marginal interesse for villrein.
- B. Opprettholdes som hensynssone villrein. I Hægebostad trekkes grensen for hensynssonen noe lenger mot nord enn i det tilsendte kartforslaget. Hensynssonen må avgrenses slik at den ikke kommer i konflikt med gjeldende planer i området. Både i Åseral og Hægebostad innebærer grenseendringene at deler av hensynssone-villrein overføres til bygdeutviklingssone.
- C. Tangen sørover ved Eftestøl tas ut av hensynssone villrein da de anses av beskjeden interesse for villrein..
- D. I forhold til foreslår Fylkesmannen at plankart trekkes hensynssone - villrein noe vestover inn fra dalen.
- E. Et område mellom verneområde og bygdeutviklingssone foreslår endret fra hensynssone villrein til Nasjonalt villreinområde.
- F. Det vestre området som er avgrenset som Knabekniben foreslås tatt ut av hensynssone – villrein.
- G. Arealet helt øst i Nesjen mot verneområdet endres fra hensynssone – villrein til bygdeutviklingssone (se eller egne merknader knyttet til Nesjen, under)
- H. Hønedalen i Sirdal foreslås endret fra hensynssone villrein til Nasjonalt villreinområde. Dette er arealer villreinen regelmessig bruker, og er dessuten viktig innfartsport med tanke på ferdsel som krysser reinens trekkretning nord-sør.

Særlige merknader:

Nesjen: Vi kan åpne for at hensynssonen innerst ved Nesjen endres til bygdeutviklingssone. Det legges til grunn at ferdsel med utgangspunkt Nesjen i framtida ikke skal være forstyrrende for villrein på vinterbeite og avstenge trekk til beiteområder lenger sør i verneområdet og foreslått Nasjonalt villreinområde i Sirdal. Det bør derfor legges til grunn et maksimalt volum for hytter som kan etableres i området.

Vi mener dette kan avklares ved at plandokumentet spesifikk for dette området angir et maksimalt hyttevolum, og at organisert ferdsel skal legges utenfor verneområde og Nasjonalt villreinområde. Dessuten må det framgå at fri båtferdsel på Kvifjorden ikke skal tillates, og tilgang ved dammen på Nesjen bommes. Det siste av hensyn til at områdene nordenfor og tilgrensende magasinet er aktuelle beiteområder for bukk også sommerstid. Disse forhold må konkretiseres i framtidig reguleringsplan for Nesjenområdet og sti- og løypeplan for nærområdene.

Når det gjelder **Sirdal** savner vi kommunens avklaring av hensynssone villrein / bygdeutviklingssone og opprettholder derfor forslaget slik det foreligger i utkast til plankart. Vi anser det svært viktig å opprettholde hensynssone villrein nord for Ådneram/ Suleskard av hensyn til framtidig trekk av rein vestover ut til Frafjordheiene.



